

Οι βοηθητικοί πίνακες δεκαδικής ταξινόμησης DEWEY και οι ειδικές Βιβλιοθήκες

Έλλη Άνθη
Επιμελήτρια Σχολής Βιβλιοθηκονομίας Τ.Ε.Ι Αθήνας

Η μεγάλη πλειοψηφία των ελληνικών βιβλιοθηκών —όπως άλλωστε και των ξένων— για την ταξινόμηση του υλικού τους χρησιμοποιούν το Δεκαδικό Σύστημα του Dewey (DDC). Ένα σύστημα που έχει γίνει αποδεκτό από όλες σχεδόν τις γενικές βιβλιοθήκες, με πολλή όμως επιφύλαξη από τις ειδικές. Ορισμένες από τις δεύτερες εφαρμόζουν στη συλλογή τους τη Διεθνή Δεκαδική Ταξινόμηση (UDC), η οποία προσφέρει μεγαλύτερη εξειδίκευση λόγω της δομής της, ενώ μερικές άλλες χρησιμοποιούν και τα δύο συστήματα, ανάλογα με το βαθμό λεπτομέρειας που απαιτούν ορισμένοι θεματικοί ή μορφολογικοί (περιοδικά, χάρτες κλπ.) τομείς.

Η DDC σε μια προσπάθεια αφενός να αποφύγει την απομόνωσή της από τις ειδικές βιβλιοθήκες και να κερδίσει έδαφος και αφετέρου να προσφέρει μεγαλύτερη εξειδίκευση, ανάλογη με τις ανάγκες που παρουσιάζονται καθημερινά με τη ραγδαία ανάπτυξη των επιστημών, αλλά και την εκδοτική έκρηξη, έχει εισαγάγει ένα τέχνασμα: τους Πίνακες ή Βοηθητικούς Πίνακες (Tables).

Ορισμοί και Συνθήκες Χρησιμοποίησης

Σύμφωνα με τον ορισμό της DDC Πίνακας είναι «μια σειρά εξαρτημένων σημειογραφιών, που προσδιορίζουν διάφορες έννοιες που χρησιμοποιούνται κατ' επανάληψη σε μια ποικιλία θεμάτων και επιστημονικών κλάδων και χρησιμοποιείται για τη δόμηση αριθμών, ποτέ όμως μόνος του». Στις δύο τελευταίες εκδόσεις της DDC (18η και 19η) οι πίνακες είναι 7, ενώ μέχρι και τη 17η ήταν μόνο 2. Αναλυτικά έχουμε: Πίν.1 «Σταθερές Υποδιαίρεσεις», Πίν. 2 «Περιοχές», Πίν. 3 «Υποδιαίρεσεις επιμέρους λογοτεχνιών» (εδώ έχει προσαρτηθεί και ο επιβοηθητικός Πίν. 3-A στη 19η εκδ.), Πίν. 4 «Υποδιαίρε-

σεις επιμέρους γλωσσών», Πίν. 5 «Φυλετικές, Εθνολογικές, Εθνικές Ομάδες», Πίν. 6 «Γλώσσες» και Πίν. 7 «Πρόσωπα».

Όπως παραπάνω αναφέρεται οι βοηθητικοί πίνακες δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνοι τους, αλλά σαν συμπλήρωμα σε κάποιον αριθμό που παίρνεται από τους συστηματικούς πίνακες (schedules). Έτσι είναι εντελώς αδύνατο χρησιμοποιώντας τον αριθμό — 393 (από τον Πίν. 2) μόνο του να εννοούμε τα έργα που αναφέρονται στην αρχαία ανατολική Μικρασία και Κύπρο, γιατί ο ίδιος αριθμός στους συστηματικούς πίνακες έχει την έννοια των εθίμων του θανάτου. Η διπλή χρήση του ίδιου αριθμού είναι φανερό ότι θα προκαλούσε μεγάλη σύγχυση.

Προχωρώντας βαθύτερα στην εξέτασή μας αυτή, μπορούσε να σημειώσουμε τα ακόλουθα: Προσθέτουμε αριθμό από βοηθητικό πίνακα μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο για να αποδώσουμε με ακρίβεια το θέμα ενός συγκεκριμένου έργου ή όταν θέλουμε να δώσουμε έμφαση, αλλά πάντοτε όταν έχουμε τις κατάλληλες οδηγίες.

Οι οδηγίες είναι είτε γενικές στην αρχή κάθε πίνακα, είτε ειδικές κάτω από κάθε αριθμό ή τάξη στους συστηματικούς πίνακες. Οι γενικές οδηγίες προσδιορίζουν το *που* και *με πιο τρόπο* θα χρησιμοποιηθεί κάθε πίνακας. Έτσι π.χ. ο Πίν. 3 χρησιμοποιείται κατ' αποκλειστικότητα με την τάξη του 800 και μόνο όπου υπάρχει αστερίσκος (*). Περισσότερο περίπλοκος είναι ο τρόπος χρησιμοποίησής τους.

Κάθε αριθμός των βοηθητικών πινάκων μπορεί να προστεθεί σε κάποιον αριθμό των συστηματικών πινάκων είτε όπως παίρνεται είτε προσθέτοντας μηδενικά. Παράδειγμα: θέλουμε να προσθέσουμε το — 07. Στην πρώτη περίπτωση θα έχουμε α-

πλά 025.4207 «σχολικά εγχειρίδια ταξινόμησης» στη δεύτερη όμως 026.0007 «σχολικά εγχειρίδια για ειδικές βιβλιοθήκες» προσθέτουμε δύο ακόμα μηδενικά.

Προσθήκη μηδενικών γίνεται στην περίπτωση που ένας αριθμός κινδυνεύει να «εκτελέσει διπλό καθήκον». Έτσι ο αριθμός 026.07 (δηλ. χωρίς επιπλέον 0) θα μπορούσε σε έναν κατάλογο να σημαίνει «σχολικά εγχειρίδια για ειδικές βιβλιοθήκες», σε οποιονδήποτε άλλο όμως, με σωστή χρήση 0, θα σήμαινε «βιβλιοθήκες ειδικευμένες στη δημοσιογραφία». Για να αποφύγουμε αυτή τη σύγχυση, προσθέτουμε τόσα μηδενικά όσα είναι αναγκαία* και που συνήθως προσδιορίζονται από ειδικές οδηγίες, που υπάρχουν στους συστηματικούς πίνακες είτε κάτω από μια ολόκληρη τάξη είτε κάτω από ένα συγκεκριμένο αριθμό.

Αναλυτικότερες οδηγίες τόσο για τη χρήση των βοηθητικών πινάκων, όσο και γενικότερα για τη χρήση του όλου συστήματος, βρίσκουμε στην εισαγωγή των εκδοτών της DDC, στον πρώτο τόμο.

Σύμφωνα μ' αυτές, οι Πίνακες 1, 2, 5 και 7 έχουν τη δυνατότητα να προστεθούν σ' οποιονδήποτε συστηματικό πίνακα, σύμφωνα με την κρίση του ταξινομού, ενώ οι υπόλοιποι μόνο κάτω από τις ρητές οδηγίες του συστήματος. Στη δεύτερη περίπτωση τα πράγματα είναι σχετικά απλά, εφόσον η χρήση των πινάκων εξαρτάται αποκλειστικά από τις σημειώσεις και οδηγίες του συστήματος, που πιστά ακολουθεί κανείς. Όμως για τους πίνακες 1, 2, 5 και 7 θα πρέπει ορισμένα πράγματα να ληφθούν υπόψη.

Στην παράγραφο που γίνεται αναφορά για τα επιπλέον μηδενικά — και συναντάμε πιο πάνω —, πρέπει να σημειωθεί ότι, όταν ένας ταξινομικός αριθμός λήγει σε 0, π.χ. 090 «Χειρόγραφα και σπάνια βιβλία»,

προσθέτουμε το τμήμα της σταθερής υποδιαίρεσης χωρίς 0, δηλ. 090.5 «Περιοδικά για χειρόγραφα και σπάνια βιβλία» και όχι όπως διαφορετικά θα συνέβαινε 090.05, εκτός αν δίνονται διαφορετικές οδηγίες.

Επί πλέον όταν υπάρχουν σταθερές υποδιαίρεσεις ήδη ενσωματωμένες στους συστηματικούς πίνακες και θέλουμε να προσθέσουμε και κάποιες που δεν είναι, συμπληρώνουμε χωρίς επιπλέον μηδενικά, σαν να τις θεωρούμε συνέχεια. π.χ. στην τάξη 327 «Διεθνείς σχέσεις» υπάρχουν ήδη στους συστηματικούς πίνακες οι υποτάξεις 327.06 «Οργανισμοί» και 327.09 «Ιστορική και γεωγραφική εξέταση», οι οποίες αποτελούνται ήδη από τμήματα σταθερών υποδιαίρεσεων. Αν στη συνέχεια θέλουμε να προσθέσουμε το - 03 «Λεξικά, Εγκυκλοπαίδειες» από τον Πίν. 1, που δεν είναι ενσωματωμένο, συμπληρώνουμε κανονικά 327.03 και όχι 327.003.

Ένα άλλο σημείο στο οποίο πρέπει να δοθεί προσοχή είναι ο «πλεονασμός». Δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε πίνακα όταν δεν υπάρχει ουσιαστικός λόγος και το θέμα μπορεί να αποδοθεί ικανοποιητικά μόνο με τον ταξινομικό αριθμό που παίρνουμε από τους συστηματικούς πίνακες. Έτσι, π.χ. στο θέμα «μαθηματικά» 510, είναι περιττό να προσθέσουμε το - 024 51 που δηλώνει «έργα για μαθηματικούς». Επίσης ο ταξινομικός αριθμός μεγαλώνει πολύ και άσκοπα, αφού από 3ψήφιος γίνεται 7ψήφιος (510.245 1). Αντίθετα, η σταθερή υποδιαίρεση - 024... μπορεί να χρησιμοποιηθεί με επιτυχία σε άλλη περίπτωση: π.χ. στο θέμα «μαθηματικά για οικονομολόγους», που έχουμε 510.2433.

Άλλο περιορισμό στη χρήση των βοηθητικών πινάκων έχουμε στην περίπτωση που ένα θέμα δεν έχει δικό του εξειδικευμένο αριθμό. Όταν π.χ. θέλουμε να ταξινομήσουμε ένα έργο για «περιοδικά αρχιτεκτονικής κτηρίων για ιατρικά γραφεία» — για το οποίο δεν υπάρχει εξειδικευμένος αριθμός — ταξινομούμε στο γενικότερο 725.23 «αρχιτεκτονική κτηρίων για γραφεία», στο οποίο περιέχονται και τα ιατρικά, χωρίς προσθήκη σταθερής υποδιαίρεσης (π.χ. όχι 725.2305). Ο λόγος είναι ότι σε νεώτερη έκδοση υπάρχει πιθανότητα να παραχωρηθεί ιδιαίτερος αριθμός στα ιατρικά γραφεία, οπότε θα δημιουργηθούν περιπλοκές στη διεύθυνση. Δεν χρειάζεται βέβαια να τονιστεί, ότι δεν πρέπει να λάβουμε υπόψη αυτόν τον περιορισμό, όταν

δίνονται διαφορετικές οδηγίες. Ακόμα, τον παραβλέπουμε και στην περίπτωση της σταθερής υποδιαίρεσης - 092 4 «Βιογραφίες επιμέρους προσώπων». Ένα παράδειγμα για το θέμα αυτό, που συναντάμε και στην εισαγωγή της DDC, είναι του Rodin, που τοποθετείται στο 730.924. Παρόλο που ο Rodin, σαν γλύπτης, είναι ένα μόνο μικρό κεφάλαιο στη γλυπτική και δεν καλύπτει μεγάλο τμήμα της, θεωρείται απίθανο να δοθεί κάποτε σ' αυτόν ξεχωριστός αριθμός.

Κατ' αναλογία, ο περιορισμός δεν πρέπει να εφαρμοστεί αν το θέμα του έργου, ακόμα και αν είναι στενότερο από την πλήρη σημασία του αριθμού, εν τούτοις αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα του ή τουλάχιστον αρκετές υποδιαίρεσεις του.

Οι εκδότες της DDC ζητάνε την προσοχή του ταξινομού σε ένα ακόμη σημείο, που είναι η πρόσθεση σταθερής υποδιαίρεσης σε άλλη. Συγκεκριμένα συνιστούν στον ταξινομού να προχωρήσει σε κάτι τέτοιο μόνο αν υπάρχουν ειδικές οδηγίες. Αν όμως ο ταξινομός θεωρεί αναγκαίο να προσθέσει δύο ή περισσότερες σταθερές υποδιαίρεσεις για να αποδώσει το θέμα ενός έργου, μπορεί να το κάνει αφού συμβουλευτεί τον «πίνακα προτεραιότητας» του Πίν. 1. Αυτός θα τον βοηθήσει να αποφασίσει ποιες σταθερές υποδιαίρεσεις θα χρησιμοποιήσει και με ποια σειρά. Όμως συνιστάται να μη προστεθεί σημειογραφία περιοχής δύο φορές, εκτός αν το έργο διαπραγματεύεται το ζήτημα ενός τόπου σε έναν άλλο τόπο, π.χ. μια έκθεση γαλλικών πινάκων ζωγραφικής στην πόλη της Ν. Υόρκης 759.407401471, ή όπου οδηγίες επιτρέπουν τη διπλή χρήση σημειογραφίας περιοχής π.χ. για τις εξωτερικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα έχουμε 327.495056.

Ήδη έχει γίνει λόγος για τον Πίν. 1 «Σταθερές Υποδιαίρεσεις» και πρέπει να πούμε ότι είναι «ένας πίνακας σημειογραφιών που προσδιορίζει ο-

ρισμένες συχνά επαναλαμβανόμενες μορφές ή μέθοδες εξέτασης, εφαρμόσιμες σε οποιοδήποτε θέμα ή επιστημονικό κλάδο. Μπορεί να προστεθεί, όταν χρειάζεται, σ' οποιονδήποτε αριθμό στους συστηματικούς πίνακες».

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα τμήμα του Πίν. 1, η σταθερή υποδιαίρεση - 04 «Ειδικά θέματα γενικής εφαρμοσιμότητας», η οποία αναφέρεται σε ορισμένες έννοιες-θέματα, που μπορούν να εφαρμοστούν γενικά σε μερικές ειδικές τάξεις.

Ο σχετικός ορισμός που παίρνουμε από το γλωσσάριο της DDC για τα ειδικά θέματα γενικής εφαρμοσιμότητας είναι ο ακόλουθος: «Είδος υποδιαίρεσης ενός θέματος ή επιστημονικού κλάδου, που είναι επίσης μέρος ενός διαφορετικού είδους υποδιαίρεσης αυτού του θέματος ή επιστημονικού κλάδου. Π.χ. η υφαντική τεχνολογία υποδιαίρεται, με βάση το χαρακτηριστικό της διαδικασίας, στην ύφανση και το πλέξιμο (μεταξύ άλλων) με βάση το χαρακτηριστικό του υλικού, η υφαντική τεχνολογία υποδιαίρεται επίσης στο βαμβάκι και το μαλλί (μεταξύ άλλων) και κάθε μια απ' αυτές τις υποδιαίρεσεις υλικών μπορεί μετά να υποδιαίρεθεί παραπέρα με υποδιαίρεσεις διαδικασίας, π.χ. υφασμένο βαμβάκι, πλεγμένο μαλλί». Εξάλλου το σχόλιο που υπάρχει στον Πίν. 1 αναφέρει: «χρησιμοποιείτε αυτή την υποδιαίρεση μόνο όταν αυτό δηλώνεται ειδικά στους συστηματικούς πίνακες· προσθέστε άλλες σταθερές υποδιαίρεσεις - 01 - 09 σ' αυτό και τις υποδιαίρεσεις του όταν απαιτείται». Αυτό το τέχνασμα εισάγεται σ' εκείνα τα μέρη που κανένα άλλο είδος σημειογραφίας δεν είναι δυνατόν να συμπληρωθεί γι' αυτό το είδος θέματος και δεν μπορούμε να το χρησιμοποιούμε, παρά μόνο όπου υπάρχει ειδική σημείωση.

Συνεχίζοντας με τον Πίν. 2 «Περιοχές» πρέπει να πούμε ότι είναι «ένας πίνακας σημειογραφιών που προσδιορίζει γεωγραφικές περιοχές. Προστίθεται σε άλλες σημειογραφίες στους συστηματικούς και βοηθητικούς πίνακες, όταν υπάρχουν σημειώσεις «add to». Εκτός από ό,τι μέχρι τώρα είπαμε για τον Πίν. 2 —στη θέση αυτή και παραπάνω— πρέπει να διευκρινίσουμε ότι τις υποδιαίρεσεις περιοχών χρησιμοποιούμε κατ' ευθείαν όταν έχουμε οδηγίες, π.χ. 022.3347 «Κτήρια βιβλιοθηκών της Σοβιετικής Ένωσης». Σε διαφορετική περίπτωση, χρησιμο-

ποιούμε τον Πίν. 1 σαν μεσολαβητή γι' αυτό το σκοπό. Και να πώς: στο τέλος του -09, που αναφέρεται στην ιστορική και γεωγραφική εξέταση των θεμάτων, του Πίν. 1, βρίσκουμε τη συγκεντρωτική αναγραφή -093 -099 που αφορά στις επιμέρους χώρες και περιοχές, εφόσον προστεθεί στο -09 το αντίστοιχο τμήμα από τον Πίν. 2. Με τον τρόπο αυτό, λοιπόν, παίρνουμε το ανάλογο θέμα με τη σημειογραφία της περιοχής. Π.χ. 385.09495 «Σιδηροδρομική συγκοινωνία στην Ελλάδα», όπου -09 από Πίν. 1 και -495 από Πίν. 2.

Στην επόμενη θέση έχουμε τον Πίν. 3. «Υποδιαιρέσεις επιμέρους λογοτεχνιών». Όπως φαίνεται και από την ονομασία του, έχει εφαρμογή, σύμφωνα με τις οδηγίες, όπου υπάρχει αστερίσκος (*), στις τάξεις του 810-890 «Λογοτεχνία» και προσδιορίζει θέματα που επαναλαμβάνονται τακτικά και τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιαδήποτε λογοτεχνία. Τέτοια θέματα είναι κύρια μορφές της λογοτεχνίας, όπως ποίηση, δράμα, μυθιστόρημα κλπ. και υποδιαιρέσεις τους, όπως επική και λυρική ποίηση, κωμωδία και τραγωδία, ιστορικό και ερωτικό μυθιστόρημα κλπ.

Συμπληρωματικός του Πίν. 3 και εντελώς νέος είναι ο Πίν. 3-A, του οποίου οι υποδιαιρέσεις πάντα προστίθενται σ' αυτές του Πίν. 3, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να ενωθούν κατ' ευθείαν με τις υποδιαιρέσεις των συστηματικών πινάκων. Περιέχει έννοιες όπως: σχολές της λογοτεχνίας (ιδεαλισμός, νατουραλισμός κ.α.), λογοτεχνία που διαπραγματεύεται ειδικά θέματα, όπως τόπους, πρόσωπα κλπ. Πολύ λεπτομερείς οδηγίες για τη χρήση και των δύο αυτών πινάκων, υπάρχουν στην αρχή του Πίν. 3.

Στη σειρά επόμενος έρχεται ο Πίν. 4 «Υποδιαιρέσεις επιμέρους γλωσσών». Αυτός προσδιορίζει τα τακτικά επαναλαμβανόμενα θέματα, που μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιαδήποτε γλώσσα, κάτω από οδηγίες και μόνο στις τάξεις 420-490, όπου έχουμε (*). Σ' αυτόν έχουμε υποδιαιρέσεις όπως ετυμολογία, λεξικά, γραμματική κλπ. των γλωσσών.

Ο Πίν. 5 «Φυλετικές, εθνολογικές, εθνικές ομάδες» που ακολουθεί, απαριθμεί κάποιες ειδικές φυλετικές, εθνολογικές και εθνικές ομάδες και μπορεί να προστεθεί σε σημειογραφίες των συστηματικών πινάκων, εφόσον αυτό διευκρινίζεται από μια

σημείωση «add to». Διαφορετικά ισχύει κάτι αντίστοιχο μ' αυτό που αναφέραμε στον Πίν. 2: παίρνουμε το αποτέλεσμα μέσω της σημειογραφίας -089 του Πίν. 1. Θέματα που μπορούμε να πάρουμε με τον Πίν. 5 έχουν μορφή τέτοια όπως: Εθνοψυχολογία των Αφρο-αμερικανών 155.8496073, όπου -96073 προσθήκη από τον Πίν. 5.

Στη συνέχεια έχουμε τον Πίν. 6 «Γλώσσες», ο οποίος προσδιορίζει ειδικές γλώσσες. Προστίθεται στις σημειογραφίες συστηματικών και βοηθητικών πινάκων, όπου υπάρχει σημείωση «add to». Περιέχει γλώσσες όπως αγγλική, γερμανική κλπ. και ως επί το πλείστον καλύπτει τις ίδιες σημασίες μ' αυτές των τάξεων 420-490. Μια επιπλέον εξυπηρέτηση προσφέρει ο Πίν. 6 στις βιβλιοθήκες που ενδιαφέρονται α) να δώσουν έμφαση στη γλώσσα που είναι γραμμένο κάθε έργο ή ομάδα έργων που κατέχουν ή β) να δημιουργήσουν χωριστές συλλογές, ανάλογα πάλι με τη γλώσσα. Στην πρώτη περίπτωση, μετά από τον ταξινομικό αριθμό κάθε έργου, που αντιπροσωπεύει το θέμα του, τοποθετούν σε παρένθεση τον ανάλογο με τη γλώσσα του έργου αριθμό, που παίρνεται απ' τον Πίν. 6. Π.χ. 025.4(21), 025.4(89) ή 621.381(21), 621.381(89) και έτσι έχουν τα έργα που καλύπτουν ένα θέμα μαζί, που εσωτερικά χωρίζονται ανάλογα με τη γλώσσα. Στη δεύτερη περίπτωση, του ταξινομικού αριθμού προηγείται η σημειογραφία της αντίστοιχης γλώσσας. Έτσι παίρνουμε όλα τα έργα που είναι γραμμένα π.χ. σε αγγλική ή ελληνική γλώσσα χωριστά, όπως: (21)025.4, (21)621.381 ή (89)025.4, (89)621.381.

Τέλος ο Πίν. 7 «Πρόσωπα» προσδιορίζει πρόσωπα που εξετάζονται κάτω από ειδικές επαγγελματικές ή άλλες (π.χ. διαιρεμένες κατά φύλο, ηλικία ή ανάλογα με κοινωνικά, οικονομικά κριτήρια κλπ.) τάξεις. Έχει

δυνατότητα χρησιμοποίησης με άλλες σημειογραφίες στους συστηματικούς και βοηθητικούς πίνακες, μετά από οδηγίες που δίνονται σε μια σημείωση «add to». Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί με τη βοήθεια της σημειογραφίας -088 από τον Πίν. 1. Δεν χρειάζεται να πούμε ότι όπου χρησιμοποιούμε τον Πίν. 1 σαν μεσολαβητή, για να επιτύχουμε μεγαλύτερη εξειδίκευση, θα πρέπει να το κάνουμε σωστά και παίρνοντας υπόψη όλους τους περιορισμούς που αναφέρονται παραπάνω.

Αλλαγές και επεκτάσεις της νέας έκδοσης

Αφού εξετάσαμε έναν προς έναν τους βοηθητικούς πίνακες της DDC, λίγα στατιστικά και συγκριτικά στοιχεία θα έδιναν τη δυνατότητα να κατανοήσουμε την αξία τους μέσα στο σύστημα και να δούμε τι συνδυασμούς μπορούμε να επιτύχουμε τώρα και να τους συσχετίσουμε μ' αυτούς, που μπορούσαμε να κάνουμε με την προηγούμενη έκδοση.

Πίνακας	Αριθμός Επανατοποθετήσεων
1	9
2	21
3	2
4	1
5	0
6	2
7	0

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι υπάρχει πολύ μεγαλύτερη δυνατότητα εξειδικευμένης λεπτομερειακής ταξινόμησης, απ' ό,τι με την πρώτη ματιά βλέπουμε, δηλ. των 21.504 αναγραφών. Έτσι, μαζί με τους βοηθητικούς πίνακες φτάνουμε τις 29.528 αναγραφές, ενώ υπάρχουν και 4.892 αναγραφές που μπορούν να επεκταθούν. Παρατηρούμε μια αύξηση 3.387 συνολικών αναγραφών και 1.327 αυτών που μπορούν να επεκταθούν, σε σχέση με τη 18η έκδοση.

Προχωρώντας σε μια πιο εκτεταμένη σύγκριση μεταξύ των δύο τελευταίων εκδόσεων της DDC, πρέπει να αναφέρουμε ότι έχουμε 35 «επανατοποθετήσεις» στους βοηθητικούς πίνακες, δηλ. «αναμορφώσεις των πινάκων που καταλήγουν στη μετακίνηση ορισμένων θεμάτων μεταξύ διαδοχικών εκδόσεων, από έναν αριθμό σε άλλο, διαφορετικό με τρόπο άλλο εκτός από το μήκος», τις ακόλουθες:

Τάξη	Έκδοση 19		Έκδοση 18		Αύξηση	
	Συνολικές αναγραφές	Αναγραφές** που μπορούν να επεκταθούν	Συνολ. αναγρ.	Αναγραφές που μπορούν να επεκταθούν	Συνολ. αναγρ.	Αναγραφές που μπορούν να επεκταθούν
0	29,511	4,100	18,443	3,369	2,568	1,231
0	511	100	443	69	68	31
1	670	14	643	22	27	-8
2	1,411	296	1,291	286	120	10
3	4,321	1,080	3,430	398	891	682
4	268	133	280	114	-12	19
5	3,144	897	2,830	698	314	199
6	6,089	1,021	5,694	921	395	100
7	2,222	484	1,912	270	310	214
8	327	187	425	149	-98	38
9	2,541	400	2,032	391	509	9
Συνολικοί συστ.πιν.	21,504	4,612	18,980	3,318	2,524	1,294
Πίνακας						
1	116	20	112	17	4	3
2	6,933	6	5,939	12	994	-6
3	75	57	235	31	-16	0
4	29	5	28	5	1	26
5	192	191	182	181	10	0
6	239	0	234	0	5	10
7	440	1	431	1	9	0
Συνολικοί πίνακες	8,024	280	7,161	247	863	33
Γενικό σύνολο	29,528	4,892	26,141	3,565	3,387	1,327

Εκτός απ' αυτές τις επανατοποθετήσεις έχουν γίνει και μερικές άλλες, σύμφωνα με τις οποίες όμως αριθμοί από τμήματα βοηθητικών πινάκων έχουν μεταπηδήσει σε συστηματικούς πίνακες. Π.χ. η σταθερή υποδιαίρεση - 065 της 18ης έκδοσης έγινε 338.7 - .8 στη 19η.

Ειδικές βιβλιοθήκες και ταξινόμηση

Ρόλος αυτού του άρθρου δεν είναι να υποστηρίξει ή να αντικρούσει το ταξινομικό σύστημα Dewey. Θέ-

λει απλά να προβληματίσει και να πληροφορήσει για τις δυνατότητες που προσφέρει η «καινούργια» έκδοση και πώς μπορεί αποτελεσματικά να τις εκμεταλλευτεί μια βιβλιοθήκη. Στο σημείο αυτό πρέπει να πούμε ότι πολλές από τις ελληνικές βιβλιοθήκες δεν είναι οργανωμένες — όσον αφορά τουλάχιστον στην ταξινόμηση —, ενώ άλλες, κυρίως ειδικές, χρησιμοποιούν χρόνια τώρα τη UDC και ίσως δεν έχουν ενδιαφερθεί για τις εξελίξεις της DDC.

Για το λόγο αυτό, αφού είδαμε πώς χρησιμοποιούνται οι πίνακες, τι βοήθεια και εξειδίκευση παρέχουν και πόσο έχει επεκταθεί όλη η έκδοση της DDC, καλό είναι να δούμε αν μπορεί να εξυπηρετήσει ικανοποιητικά τις ειδικές βιβλιοθήκες.

Αρχικά θα δώσουμε μερικά στοιχεία που υπάρχουν σε έρευνα της EEB (του 1982). Σύμφωνα μ' αυτήν — αν και μικρό ποσοστό βιβλιοθηκών ανταποκρίθηκε — βλέπουμε ότι α) καμιά γενική βιβλιοθήκη δεν χρησιμοποιεί UDC, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία τους χρησιμοποιεί DDC και β) από τις ειδικές βιβλιοθήκες, ο αριθμός εκείνων που χρησιμοποιούν UDC υπερέρχει μόλις κατά 1 εκείνων που χρησιμοποιούν DDC, ενώ υπάρχουν και μερικές που κάνουν συνδυασμό των 2 συστημάτων.

Από τα παραπάνω μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα ότι αρκετές ειδικές βιβλιοθήκες ή είναι ικανοποιημένες από τη DDC ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες — π.χ. τεχνικές — στην αλλαγή του συστήματος. Θα πρέπει ακόμα να πούμε ότι υπάρχουν βιβλιοθήκες, που ενώ προσανατολιζόνταν στη λύση του μικτού συστήματος — όπως π.χ. το

ΤΕΕ —, μετά την εφαρμογή της 19ης έκδ. της DDC εγκατέλειψαν αυτή την ιδέα.

Μετά από τα στοιχεία που είδαμε, η απάντηση στο ερώτημα αν η DDC μπορεί να εξυπηρετήσει ικανοποιητικά τις ανάγκες των ειδικών βιβλιοθηκών, θα πρέπει να κλείνει προς τα θετικά. Πριν όμως δοθεί η οριστική απάντηση, θα πρέπει να γίνει μια διάκριση των ειδικών βιβλιοθηκών σ' αυτές που έχουν ανάγκη για μικρό ή μεγάλο βαθμό εξειδίκευσης. Στην πρώτη περίπτωση η απάντηση θα μπορούσε να είναι ανεπιφύλακτα θετική. Στη δεύτερη τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Εδώ το ζήτημα εξαρτάται από το πόσο ανεπτυγμένος είναι ο κλάδος που πρέπει να καλυφτεί ταξινομικά. Πάντως στην περίπτωση αυτή προτιμότερο είναι να χρησιμοποιηθεί ένα πιο εξειδικευμένο σύστημα, είτε γενικό σαν τη UDC, είτε ειδικό, όπως π.χ. το σύστημα της NLM για τα ιατρικά θέματα. Η κρίση και η χρήση ανήκει αποκλειστικά στους συναδέλφους αυτών των βιβλιοθηκών.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Όταν ένας αριθμός από τους συστηματικούς πίνακες έχει υποδιαίρεσεις που η σημειογραφία τους αρχίζει από 0, τότε οι σταθερές υποδιαίρεσεις που θα προστεθούν πρέπει να έχουν 2 μηδενικά ή αν η σημειογραφία αρχίζει με 0 και 00, τότε στις σταθερές υποδιαίρεσεις έχουμε 3 μηδενικά. Αυτά θεωρούνται «αναγκαία». Π.χ. στο 321 «Είδη κυβερνήσεων και κρατών» έχουμε τις υποδιαίρεσεις 321.01-321.08 που περιέχουν μορφές κρατών, όπως ομοσπονδιακά στο 321.02, εθνικά στο 321.05, πόλεις-κράτη στο 321.06 κλπ. Η σταθερή υποδιαίρεση που πιθανόν θέλουμε να προσθέσουμε στο 321 θα είναι: 321.001 «Θεωρία και φιλοσοφία», 321.003 «Λεξικά», κλπ.

** «Αναγραφές που μπορούν να επεκταθούν» είναι αυτές που έχουν δυνατότητα ανάπτυξης με την εφαρμογή των οδηγιών που υπάρχουν στους συστηματικούς και βοηθητικούς πίνακες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΑΝΘΗ, Έλλη. — Ένα βοήθημα για τη χρήση της 19ης έκδοσης της δεκαδικής ταξινόμησης Dewey και οι διαφορές της από τη 18η/Έλλη Άνθη, Ευαγγελία Κοτολούλη, Ηλίας Σαββάκης. — Αθήνα: συγγρ., 1981.
2. ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΡΙΩΝ. — Έρευνα του τρόπου επεξεργασίας του βιβλιακού και άλλου υλικού στις ελληνικές βιβλιοθήκες / [ομάδα εργασίας από Γ. Σκρέτα και Ν. Ξυπολιτάκο]. — [Αθήνα]: ΕΕΒ, 1982.
3. DEWEY, Melvil. — Dewey decimal classification and relative index. 19th ed. — Albany, N.Y.: Forest Press, 1979.